

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 6 nov. 1950

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, s'Jacob (bij punt 4f), Joekes, Lieftinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Spitzen, Stikker (bij punt 1 t/m 16), Struycken, Teulings en In 't Veld.

Tevens zijn aanwezig: de Staatssecretarissen Blom (bij de punten 2 t/m 4), Van der Grinten (bij punt 13) en Moorman (bij de punten 1 t/m 4).

Secretaris: Drs. J. Middelburg.

3. Uniezaken

a. *Data Unieconferenties*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Dr. Idenburg bericht heeft ontvangen, dat het Indonesische Kabinet op 2 November heeft besloten als richtdatum voor de Ministersconferentie 20 November vast te stellen, terwijl dan de Nieuw-Guineaconferentie enige dagen later zal beginnen. Spreker merkt op, dat reeds tweemaal dergelijke richtdata zijn medegedeeld, zodat wenselijk zou zijn het resultaat van nader contact met de Indonesische Regering af te wachten.

Minister *Stikker* deelt mede, dat hij op die datum in Londen zal zijn.

De *Minister-President* merkt op, dat men van Mr. Rum, die Dinsdag op doorreis in Nederland zal zijn, wel nadere gegevens hierover zal horen. Intussen zal het ook aan de Indonesiërs wel duidelijk zijn geworden, dat een besluit over de status van Nieuw-Guinea bezwaarlijk voor 1 Januari 1950 nog perfect zou kunnen worden.

b. *De moeilijkheden van de KPM* (Zie notulen MR d.d. 23 Oct. 1950, punt 3a.)

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat de HC ten behoeve van de KPM inlichtingen heeft gevraagd naar aanleiding van de uitspraak van de President van het Amsterdamse Gerechtshof over het vervoer van de Indonesische militairen voor de strijd op Ambon. Spreker is van oordeel, dat de Regering niet over een rechterlijke uitspraak advies kan geven, doch dat de KPM deze aan zijn juridisch adviseur zal moeten vragen. De *Minister-President* is van mening, dat er nog veel twijfelpunten zijn ten aanzien van de vraag of de KPM het door de rechter veroordeelde vervoer nog uitvoert. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat bij het bepalen van een dwangsom men kan stellen, dat de gewraakte handeling wordt verricht en dan kan men gaan executeren; hiertegen kan de tegenpartij dan bezwaren inbrengen. In 1917 heeft de Nederlandse rechter een vonnis tegen Duitsland uitgesproken, dat men ging executeren. Daartegen is toen de Nederlandse overheid in verzet gekomen (derdenverzet). In dit geval is Indonesië echter geen partij. Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat Prof. François voorstelt dat bij appel de Procureur-Generaal het standpunt van de Nederlandse Regering moet bekend maken, bijv. dat de gedane uitspraak de belangen van de Ned.-Indonesische Unie schaadt. Minister *Struycken* merkt op, dat dit ook destijds is gebeurd bij de kwestie van de Spaanse schepen. De *Minister-President* stelt voor, dat dit punt nog nader onder ogen zal worden gezien door Uniezaken, Buitenlandse Zaken en Justitie. Voorts zou de KPM bij appel een hoogleraar in het staatsrecht (b.v. Prof. Van Asbeck) als deskundige kunnen doen horen.

c. *Bijstand aan Nederlandse arrestanten*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat naar aanleiding van een verzoek van de HC om de Nederlandse arrestanten in Djakarta te kunnen bezoeken een antwoord van de Indonesische Regering is ontvangen, dat men hiermede accoord gaat, mits een Indonesische commissie de gevangenen op Nieuw-Guinea kan bezoeken. Spreker acht deze koppeling niet juist, terwijl bovendien destijds is besproken, dat Indonesië in Nieuw-Guinea een commissaris (met consulaire status) zal kunnen aanwijzen, die op de gebruikelijke wijze in contact met de Indonesische gevangenen op Nieuw-Guinea zal kunnen komen. Ook zal het mogelijk zijn, dat de Indonesische HC hier te lande ambtenaren aanwijst, die deze gevangenen kunnen bezoeken. Staatssecretaris *Blom* informeert of het juist is, dat er Indonesiërs gevangen zitten. De *Minister-President* stelt voor, dat eerst aan Gouverneur Van Waardenburg wordt gevraagd welke Indonesiërs vastzitten. Aldus wordt besloten.

d. *De kwestie van de Ambonese militairen* (Zie notulen MR d.d. 30 Oct. 1950, punt 3c.)

Staatssecretaris *Moorman* deelt mede, dat Oorlog een publicatie heeft uitgegeven in overleg met Minuor inzake uitstel van repatriëring van een deel van de H-brigade. Intussen was in de Ministerraad afgesproken, dat het wetsontwerp inzake het langer onder de wapenen houden van deze militairen in Indonesië nog even zou worden aangehouden. Hierna hebben Minister Van Maarseveen en spreker overleg gepleegd met de Voorzitter van de Tweede Kamer, die evenwel adviseerde zo spoedig mogelijk het desbetreffende wetsontwerp bij de Kamer in te dienen.

De *Minister-President* is van oordeel, dat de situatie door twee nova veranderd is. In de eerste plaats is volgens mededelingen van de Indonesische Regering Ambon gevallen (waarbij het mogelijk is, dat de Ambonese strijders zich op Ceram zullen terugtrekken). Dan zullen de Ambonese militairen naar Ambon kunnen terugkeren, indien zij dit wensen. In de tweede plaats is bij besprekingen gebleken, dat aan Indonesische zijde bezwaren bestaan tegen langer verblijf van de H-brigade in Indonesië. In verband hiermede zal men voor 1 Januari de Ambonese militairen moeten laten kiezen òf te worden teruggebracht naar Ambon òf op een andere plaats te demobiliseren. Spreker is daarom op dit ogenblik van oordeel, dat de kwestie van verlenging bij de wet thans niet aan de orde is. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat de Ambonese militairen alleen kunnen worden overgebracht naar Ambon als de burgerlijke autoriteiten hiertegen geen bezwaren hebben. De *Minister-President* wijst er op, dat de Indonesische Regering het recht heeft erkend, dat de vroegere KNIL-militairen kunnen worden teruggebracht naar de plaats waarvan zij komen. Men zal dit aan de Indonesische Regering moeten mededelen; indien deze niet bereid is de Ambonese militairen thans in de gelegenheid te stellen naar Ambon te gaan zal men een beroep op de UNCI moeten doen, aangezien het repatriëren der Nederlandse militairen ook uit een internationaal oogpunt van belang is. Minister *Stikker* merkt op, dat blijkens de berichten het nog niet zo zeker is, dat Ambon in handen der Indonesische Regering is gekomen. Bovendien zouden Ambonese militairen op Java hebben verklaard, dat zij dit nooit zullen erkennen. Spreker acht het wenselijk nu nog belangrijke onzekerheden bestaan, thans nog niet een beslissing te nemen. De *Minister-President* stelt voor een beslissing een week aan te houden om te zien hoe deze zaak zich verder ontwikkelt. Intussen zal men ook maatregelen moeten nemen, dat scheepsruimte beschikbaar zal zijn om de dienstplichtigen van de H-brigade uiterlijk 31 December a.s. in Indonesië sloop te doen gaan. De *Raad* besluit aldus. Voorts wordt besloten, dat Minister Van Maarseveen dit besluit aan de Voorzitter van de Tweede Kamer zal overbrengen.

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat nog geen advies is ontvangen van de HC en de militaire leiding omtrent de vier vraagpunten, die men de Regering had voorgelegd. Staatssecretaris *Moorman* is van oordeel, dat men het beste zou kunnen adviseren, dat de militaire

leiding, voor het geval zich een incident zou kunnen voordoen, naar omstandigheden zal moeten handelen in nauw overleg met de HC.

e. De kwestie Ambon in de Veiligheidsraad

Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat October is verlopen zonder dat de kwestie Ambon in de Veiligheidsraad in bespreking is geweest. Thans stelt Dr. Van Roijen voor niet opnieuw Amerika te verzoeken deze kwestie te doen bespreken, gezien de vele malen, dat hij reeds bij het State Department erop heeft aangedrongen. Spreker stelt voor hiermede accoord te gaan. Daartoe wordt besloten.

f. Nederlands filmjournaal in Indonesië (Zie notulen MR d.d. 2 Oct. 1950, punt 3d.)

Minister *Götzen* deelt mede, dat de filmkeuringscommissie in Indonesië het destijds besproken filmjournaal heeft afgekeurd. De voorzitter heeft evenwel verklaard, dat deze commissie niet gekant is tegen het vertonen van een filmjournaal, waarin ook leden van het Koninklijke Huis voorkomen.

- - -